

КОЛОЧАВА

С. КОЛОЧАВА МІЖГІРСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Привітання

Розкажіть, як виникла ідея проведення Дня села?

Ідея щодо щорічного святкування Дня села у Колочаві виникла у депутатів сільської ради. Я, зі свого боку, підтримав звернення Юрія Хланти та депутатського корпусу про допомогу у проведенні свята. Тож цього року, в останній тиждень квітня, у Колочаві відбудеться урочисте дійство, підготовка якого триває вже декілька місяців.

Напевне, у Міжгірському районі не прийнято проводити такі свята... На вашу думку, яким саме воно має бути?

Свято повинно бути не подією одного дня, а результатом майже річної підготовки до нього усіх мешканців села. Необхідно, щоб люди відчули зміни на краще у сільському житті через свої особисті дії.

Ми узгодили план заходів широкомасштабної підготовки до Дня села. Він

Свято для Колочави

включає такі важливі завдання, як початок ремонту доріг, освітлення частини вулиць села, реалізацію проекту будівництва двох мостів і початкової школи у Сухарі. Також необхідно впорядкувати сільські цвинтарі, ушанувати пам'ять похованих на території села воїнів: чехів, мадяр, словаків, румунів, відреставрувати пам'ятники Ольбрахту, Духновичу, вівчарю, – адже мірилом рівня духовної культури є ставлення людей до власної історії. Важливим завданням було розпочати облаштування головної історичної пам'ятки села – церкви Святого Духа XVII ст., завершити зведення огорожі на єврейському цвинтарі, провести стежку до могили Шугая (Сюгаїв Миколи і Юрія).

Для успішного виконання усіх цих завдань голові села необхідно через сесію за кожним пунктом закріпити відповідальну особу – депутата чи іншого активіста, який би простежив за завершенням робіт.

Напередодні свята вийде спецвипуск газети «Нова Колочава» № 3, в якій будуть подані детальний сценарій і програма урочистих заходів.

А щодо самого святкування?

Оскільки це є перше свято, то передбачається, що в цей день до Колочави завітає багато історичних осіб, які залишили помітний слід в історії села впродовж останніх двохсот років: колочавські січовики, вояки УПА, група Шугая та група Штаєра, чеський письменник Іван Ольбрахт, дяк Іван Лугош, староста села Банга, народний цілитель і художник Іван

Буркало, генерація молодих дівчат-вчительок, які у 50–60-х роках приїхали в Колочава з центральної України, та багато інших (детальніше – у наступному номері газети). Звичайно, це буде велике театралізоване дійство, що поєднає колочавців кількох століть. Учасники пройдуть урочистою ходою головною вулицею села з величезним державним прапором.

Також до Дня села плануємо відкрити новий книжковий фонд на базі шкільної бібліотеки. Цим питанням опікуюсь особисто я. Вже зараз мною закуплено книги сучасних авторів Закарпаття, виданих за останні два роки.

Не забуті і наймолодші мешканці села. Для них плануємо привезти атракціони «Луна-парк». А майбутнім першокласникам вручимо подарунки – шкільні ранці.

Серед запланованих заходів є й такі, що вже стали доброю традицією для Колочави. Це 12-й шкільний футбольний турнір та зустріч ветеранів радянської і мадярської армій.

Під час свята хочемо влаштувати виставку робіт народних умільців нашого села, але цей захід залежить від самих колочавців.

Загалом же свято буде веселим та насиченим різноманітними сюрпризами і конкурсами – наприклад, конкурс для любителів пива.

На День села Колочави плануємо запросити усіх голів сільських рад Міжгірського району. Можливо, хтось із них підхопить цю традицію і буде проводити аналогічне свято і в своєму селі.

Цього року на колочавців чекає нове свято, що має стати радісною подією – це День села. Про те, як іде підготовка до цього заходу, розповідає народний депутат України Станіслав Аржевітін.

Час проведення Дня села припадає на кінець весни – переддень курортного сезону. На вашу думку, ті зміни, що плануються у Колочаві, вплинуть на кількість туристів?

Безумовно. Серед гостей свята будуть представники туристичних компаній, тож необхідно якнайкраще презентувати їм туристичний потенціал Колочави.

Зокрема, у рамках свята відбудеться урочисте відкриття центру послуг з двома готельними номерами та міні-кафе. У ньому ще є сауна, перукарня, салон манікюру та педикюру, принт-центр, що надаватиме послуги ксерокопіювання та ламінування, доступ до мережі Інтернет. Це хороший подарунок як для туристів, так і для жителів села.

Але в першу чергу цей день є святом для села та його мешканців. Важливо, щоб вони відчули єдність та гордість від усвідомлення особистої причетності до поліпшення життя у Колочаві.

Чим ви плануєте поділитися на сторінках наступного номеру?

У наступному номері нашої газети я хотів би ознайомити читачів з планами щодо створення чергового музею Колочави «Вузькоколіяка», а також донести інформацію про Школу вівчаря у Колочаві.

Готується до публікації і стаття про досі невідому історичну постать Колочави – Івана Лугоша, автора рукопису 1747 р. «Перло драгоценное».

Бесіду провела Наталка ПРИСТУП.

Нагорода

Президент України нагородив Станіслава Аржевітіна

Під час роботи Ради були розглянуті питання щодо виконання Указу Президента України від 1 лютого 2008 року № 78 «Про відзначення у 2008 році 360-ї річниці подій, пов'язаних з початком Національно-визвольної війни українського народу середини XVII століття», щодо проекту закону України «Про засади відновлення та розвитку в Україні козацтва, козацьких організацій та об'єднань», а також поточні питання діяльності козацьких організацій в Україні.

Також відбувся процес нагородження. Так Президент України, Гетьман України Віктор Ющенко відзначив Станіслава Аржевітіна як активного громадсько-політичного діяча. Як зазначено в Указі Президента України № 217/2008 «Про нагородження С.Аржевітіна орденом «За заслуги»: «За значний особистий внесок у відродження і розвиток історико-культурних традицій Українського козацтва постановлено: Нагородити орденом «За заслуги» I ступеня Аржевітіна Станіслава Михайловича – секретаря Ради Українського козацтва при Президентові України, народного депутата України».

Нагородження відбулося у присутності таких високоповажних осіб, як Секретар Ради національної безпеки і оборони України Раїса Богатирьова, Міністр оборони України Юрій Єхануров та керівники міністерств і відомств, громадських козацьких організацій, представники церкви.

На сьогодні Станіслав Аржевітін є повним кавалером орденів «За заслуги» трьох ступенів.

17 березня у Київському центральному будинку офіцерів ЗС України за участю Президента України Віктора Ющенка відбулася Друга Велика всеукраїнська козацька рада.

Орден «За заслуги» I ступеня

Орден «За заслуги» II ступеня

Орден «За заслуги» III ступеня

Майстер своєї справи

Творець
алюмінієвого дива

Костянтина Росаду у селі Колочава знають під іменем Костю. Протягом 60-х років дідусь Костю унікальним способом виливав із алюмінію каструлі, горщики, черпаки, горнята, форми для хліба, дзвіночки, хрести, гребінці... всього навіть сам майстер згадати не може. Його виробами користуються гасдині не лише з нашого села, але й з усієї Закарпатської області. Такій роботі реклама не потрібна. Із уст в уста десятиліттями йшла між людьми слава про його вироби, які через свою міцність служитимуть вічно.

Тепер 82-річний дідусь Костянтин на заслуженому відпочинку. Своє ремесло він полишив ще п'ять років тому, каже, здоров'я вже нема. Проте чітко пам'ятає всі нюанси тонкої роботи, і, почувши моє прохання розповісти про себе, одразу починає ділитися секретами ливарства:

— Річковий пісок я насипав у спеціальний старий горщик без держаків, — розповідає майстер. — Вщерт навбивши форму піском, я перевертав її, а зверху знову обкладав піском та вставляв збоку дерев'яні ручки. Потім, знявши верхню форму, витягував горщик та ручки, залишивши лише дві піскові форми, одна поверх другої. Між ними утворювався отвір, у який через дірку у верхній формі я заливав розплавлений алюміній. Через п'ять хвилин, знявши зверху пісок, отримував готовий горщик. Його залишалося лише вирівняти та висвітлити наждачним папером.

Для виготовлення виробів спеціальної техніки Костянтин використовував підручні матеріали.

Алюміній топив у «поїльці» (великій посудині, з якої поють корів) у спеціальній печі, яку змайстрував самостійно. Треба було суворо дотримуватися температурного режиму, тому на вигляд визначав, чи готовий алюміній. Якщо ж не дотопити — то виходить дірявий горщик, а перепалений — лопає каструля. Формою слугували прототипи виробів — каструлі, дерев'яні хрести, горшки. Для виготовлення оленячих рогів позичав справжні у знайомих і, знявши із них відбиток на пісок, робив алюмінієві копії. Такі пофарбовані роги від справжніх можна відрізати хіба що на дотик.

Для вичищення небажаних «квартирантів» люди давно використовували спеціальні густі гребінці.

— Щоб зробити такий гре-

бінець, я розрівав коров'ячий ріг і, обробивши його, отримував форму, завдяки якій виливав гребінці, — продовжує свою розповідь колочавець. — Мої гребінці від заводських важко було відрізати.

Авторство технології виробництва належить моєму старшому братові Михайлу, з яким ми потім разом 15 років виливали посуд. Помер він вже давно, у 87 років. Був майстром на всі руки та дуже роботозам, виконував будь-яку складну роботу. Він столярив, зводив будинки, обробляв фундаменти, ливарив, робив постели зі скату. Коли мені було 15 років, то брат навчив мене ливарству, і ми двоє були єдиними, хто робив посуд не лише у селі та районі, але й в області. Матеріал люди приносили самі.

На заробітки Костянтин Росада ніколи не ходив, заробляв непогано своєю працею, але за радянських часів було дуже небезпечно працювати.

— Я облаштував тоді майстерню у підвалі будинку, бо радянська влада забороняла людям займатися ремеслом та заробляти, тому лише крадькома працювали. А тепер можна все, та ніхто не хоче, бо не вигідно. Старі майстри повмирали, а молодь по університетах чи по заробітках. Я все життя працював кошегаром на заводі. Вдень розводив вогонь, а після роботи — спускався у свою майстерню. Працював у підвалі, і не знаю, як мене дим не задушив, адже сильно воняло й диміло. Дим виходив лише через маленьке віконечко. За день робив близько 10 речей, а робота була дуже важкою. Та й працювати доводилося обережно, певне, тому жодного разу й не вплинали мене.

Дідусь виростив п'ятьох дочок, але ніхто із зятів не хотів вчитися ремеслу. Хіба внук Василь колись продовжить сі-

мейну справу. «Ми з братом малими постійно крутилися біля діда та допомагали йому у роботі, — згадує Василь. — Досі пам'ятаю, як він робив горщечки, знаю, яким має бути на вигляд готовий алюміній. Можливо, колись і я займатимуся цією справою, а зараз просто немає матеріалу. Алюміній вже давно майже весь вивезли із села. Із заводу розтягли все, що було. Як буде матеріал, то продовжу дідову справу, а його майстерню ми не розбиратимемо, нехай все залишається як є».

Працював дідусь Костю до 78 років. За роки важкої праці перелив тонни алюмінію, зробив тисячі виробів.

Клієнтів ніколи не бракувало ливареві, навіть досі просять щось зробити. Та Костю лише розводить руками — старий вже, сили немає, вже 83-й рік пішов. Тепер лише лежить, дивлячись на телевізор. Два роки тому померла дружина, залишився з онуком Василем та його жінкою Танею, які доглядають відомого майстра.

«Як-то все міняється, — дивується дідо Костю. — Давно ми ходили босими пішки до Хуста, то жодна машина не обганяла нас. А коли ми чули, що можна буде живих людей бачити у ящику, то сміялися. А тепер в Америку дзвонимо і говоримо. Швидко міняється світ».

Проте, незважаючи на науково-технічний прогрес, люди досі дивуються із простої та практичної технології братів, які без машин та комп'ютерів виготовляли унікальні речі на своєму сімейному заводі.

Марія ШЕТЕЛЯ

Актуальна тема

Туризм
на Закарпатті

Туризм — це одна з провідних і найбільш динамічних галузей економіки будь-якої країни. А Україна і досі не визнає його економічним інструментом, здатним працювати як на наповнення державної скарбниці, так і на підвищення рівня життя пересічних громадян. Про перспективи розвитку туризму Закарпаття розповідає завідувач філією кафедри теорії та практики туризму, економіки і права, доцент кафедри, заслужений працівник сфери послуг України, Генеральний директор ВАТ Г/К «Братислава» РОГЛЕВ ХРИСТО ЙОСИПОВИЧ.

Карпати презентують одну з найбільших у Європі природних зон, у якій практично зовсім відсутні утилізаційні підприємства, що шкодять навколишньому середовищу. Що потрібно для успішного розвитку туризму в регіоні?

Зважаючи на унікальні історичні, географічні, кліматичні особливості Карпат, держава не має права лишатися осторонь проблеми якісної організації туризму.

По-перше, необхідно розробити стратегію розвитку туристичної інфраструктури, подбати про красу та захисток міст, містечок та сіл, зручність туристичних маршрутів. Це заохотить більшу кількість любителів активного відпочинку, що, безумовно, сприятиме розвитку спортивного та екологічного туризму.

По-друге, розробити програму розвитку регіону в цілому та окремих туристичних зон, а також обсяги і конкретні напрями інвестування за рахунок як державного, так і місцевого бюджетів. Ну і, звичайно ж, варто було б прискорити прийняття законів щодо розвитку зеленого туризму.

Ви як фахівець можете докладніше пояснити, що передбачають ці закони, як вони вплинуть на розвиток туризму і які різновиди туризму, на вашу думку є найперспективнішими?

У законопроекті передбачається можливість отримання пільгового кредиту, впровадження обов'язкової сертифікації туристичних осель для розподілу їх на категорії, а також розроблення національних стандартів з надання послуг сільського туризму.

Серед цих послуг — екскурсії на свята «Гуцульська Бринза», проводи вівчарів на полонину, різдвяні вертепи та інші цікаві фольклорно-обрядові музично-танцювальні дійства; екскурсії на славнозвісні винні фестивалі, які проходять в Мукачеві, Берегові, Ужгороді.

Для любителів екстриму в Мукачевському замку відродити середньовічну в'язницю.

Також добре було б створити інфраструктуру кінного туризму, розробити маршрути прогулянок. Адже верхова їзда користується неабиякою популярністю!

Перспективною є і сфера водного туризму — сплав гірськими річками на байдарках, каное, плотах.

Цікавими для туристів є екскурсії в села Хустського району, на буйволині ферми.

Мало хто знає, що саме в Карпатах знаходиться єдина в Європі долина нарцисів. Люди з радістю їхатимуть, щоб побачити це диво природи.

Також маємо унікальні соляні копальні міста Солотвине. Солоні озера поблизу копалень є аналогом цілющого Мертвого моря в Ізраїлі.

Також туристам можна запропонувати екскурсії на свято «Сакури», що проходить в Ужгороді та Мукачеві, поїздки в село Колочава в музей-скансен «Старе село», музейний комплекс «Стара школа».

Але ж все це потребує неабияких фінансових витрат...

Якщо поглянути на все це з економічної точки зору, то, беручи за приклад світовий досвід, необхідно розділити інтереси місцевих рад та інвесторів. На цій основі створити чіткі інвестиційні пропозиції.

На першому місці за важливістю є заходи з охорони природи та культурної спадщини, будівництво і ремонт доріг, встановлення підйомників для гірськолижних баз, проведення реконструкції та модернізації історичних та архітектурних пам'яток.

Однією з перспективних галузей є сільський зелений туризм.

Задля його поширення необхідно розробити план розвитку усього району та окремих туристичних зон за конкретними напрямками залучення коштів державного та місцевого бюджетів.

Потрібно також внести зміни до Закону України «Про особисте підсобне господарство», які передбачатимуть визнання процесу обслуговування туристів у сільській садибі підсобною діяльністю родини, а не підприємницькою.

Завдяки всім цим заходам туризм Закарпаття посяде належне місце у рекреаційній зоні Європи.

Бесіду вела Наталка ПРИСТУП.

Сільський вчитель Івашков Іван Михайлович (1871–1917)

Таким І.Івашков приїхав у Колочаву

І.Івашков з дружиною та старшим сином

Народився 7 травня 1871 року в місті Мукачеві в родині Івашкова Михайла Івановича та Поп Юліани Георгіївни.

З 1896 року, після здобуття освіти, працював церковним учителем у Колочаві. Того ж року одружився з Єлизаветою Берн, яка була молодшою на сім років.

Подружжя мало шістьох дітей: Георгія (1897–1972), Емериха (1899–1963), Еміліана (1901–1951), Ольгу (1902, померла у Хусті), Антонія (1904–1983), Йосипа (1914–1972). Усе життя Івана та Єлизавети Івашкови проминуло у нашому селі.

У часи освітньої діяльності Івашкова у Колочаві діяло дві школи: Угорська королівська державна школа (рік заснування 1879), першим учителем якої був Бондар, та церковна школа, заснована у 60-х роках XIX ст. До державної, як правило, ходили діти жидів

та місцевої інтелігенції, а до церковної – діти простих селян.

У часи Івашкового керівництва до церковної школи було «зашкоровано» від 80 до 110 дітей. У пам'яті колочавців Іван Івашков залишився як учитель «дуже порядного русинського виучування дітей».

Івашков був активним громадським діячем. За його ініціативи засновано «Братство тверезості». Разом зі священником Теремієм Івашков створив «Кредитне дружество». Крім того, Іван Михайлович керував місцевою поштою.

Помер Івашков у 1917 році від «сухотки».

Серед перших церковних учителів, що залишилися у пам'яті селян, були дяки Басораба, Козак Іван, Козак Василь. Серед голів церковної ради – Фанкович, Шеребій, Васовчик. Серед перших дипломова-

них церковних учителів – Меньков, Бокотей, Лесов, Іван Івашков.

Його дружині судився довгий вік. Вона померла 1948 року, переживши чоловіка більше ніж на чверть століття. Після смерті Івашкова школою керував Омелян Скиба.

Церковна школа у Колочаві проіснувала до 1923 року, після чого чеська влада перевела всіх учнів на державну систему навчання. У приміщенні церковної школи за одними партами сиділи діти селян, представників місцевої влади та жидів, але таке «дитяче братство» тривало недовго. У 1931 році чеська влада знову створює «елітну» школу, у якій навчалося 33 жидівських дітей.

Могила І.М.Івашкова знаходиться на території села Колочава...

Станіслав АРЖЕВІТІН.

Колочава, 1913.
Стоять: колочавська прислуга, Еміліан, Антон, Ольга, Георгій, Емерих.
Сидять: Єлизавета Івашкова (Берн) і Іван Івашков

Могила І. Івашкова в селі Колочава

